διαδικασία κατεπείγοντος, είναι απορριπτέος. Πράγματι, η απόφαση του Κοινοβουλίου για τη διεξαγωγή συζητήσεως, κατά τη διαδικασία επί επικαίρων και επειγόντων θεμάτων, επί προτάσεως ψηφίσματος όσον αφορά συγκεκριμένο θέμα εμπίπτει στην εσωτερική οργάνωση των εργασιών του και, ως εκ τούτου, δεν υπόκειται στο δικαστικό έλεγχο.

3. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που τους παρέχουν τα άρθρα 77 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, 216 της Συνθήκης ΕΟΚ και 189 της Συνθήκης ΕΚΑΕ όσον αφορά τον καθορισμό της έδρας των θεσμικών οργάνων, έχουν λάβει αποφάσεις σχετικά με τους προσωρινούς τόπους εργασίας των εν λόγω οργάνων. Οι αποφάσεις που ορίζουν το Στρασβούργο ως προσωρινό τόπο διεξαγωγής των συνεδριάσεων της ολομέλειας του Κοινοβουλίου πρέπει να ερμηνεύονται υπό το φως του κανόνα που επιβάλλει στα κράτη μέλη και στα κοινοτικά όργανα αμοιβαίες υποχρεώσεις ειλικρινούς συνεργασίας, ο οποίος πηγάζει ιδίως από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ· όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας του Κοινοβουλίου, ο κανόνας αυτός προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία εφόσον οι κυβερνήσεις των κρατών μελών δεν έχουν ακόμη εκπληρώσει την υποχρέωσή τους να ορίσουν την έδρα των οργάνων, ούτε έχουν καν προβλέψει ένα ενιαίο προσωρινό τόπο εργασίας για το Κοινοβούλιο. Οι εν λόγω αποφάσεις δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο να αποφασίσει το Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς του όσον αφορά τη ρύθμιση της εσωτερικής του οργανώσεως, την οποία του παρέχουν αντιστοίχως τα άρθρα 25, 142 και 112 των προαναφερθεισών Συνθηκών, την πραγματοποίηση συνεδριάσεως της ολομέλειας εκτός Στρασβούργου, όταν η απόφαση αυτή έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και, επομένως, σέβεται την ιδιότητα της πόλεως αυτής ως συνήθους τόπου συνεδριάσεων, δικαιολογείται δε από αντικειμενικούς λόγους που άπτονται της εύρυθμης λειτουργίας του Κοινοβουλίου.

Πραμένει εντός των ανωτέρω ορίων ένα ψήφισμα το οποίο εκφράζει τη βούληση για τη διοργάνωση στις Βρυξέλλες ειδικών ή προσθέτων περιόδων συνόδου της ολομέλειας κατά τη διάρκεια των εβδομάδων που είναι αφιερωμένες κυρίως σε συνεδριάσεις κοινοβουλευτικών επιτροπών ή πολιτικών ομάδων.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 358/85 και 51/86 *

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Η έδρα των θεσμικών οργάνων ορίζεται, σύμφωνα με τα άρθρα 216 της Συνθήκης ΕΟΚ, 189 της Συνθήκης ΕΚΑΕ και 77 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, με κοινή συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

2. Κατά την έναρξη της ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ, οι Υπουργοί Εξωτερικών των έξι κρατών μελών αποφάσισαν, στις 25 Ιουλίου 1952, μεταξύ άλλων, ότι η Συνέλευση θα πραγματοποιούσε την πρώτη συνεδρίασή της στο Στρασβούργο και ότι η οριστική απόφαση όσον αφορά την έδρα θα λαμβανόταν αργότερα.

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

Καμία άλλη απόφαση όσον αφορά την έδρα δεν ελήφθη πριν από την έναρξη της ισχύος των Συνθηκών ΕΟΚ και ΕΚΑΕ, η δε Συνέλευση, με ελάχιστες εξαιρέσεις, πραγματοποιούσε τις συνεδριάσεις της στο Στρασβούργο, ενώ η γενική της γραμματεία άρχισε τις εργασίες της στο Λουξεμβούργο, όπου είχαν εγκατασταθεί τα όργανα και οι υπηρεσίες της Κοινότητας ΕΚΑΕ.

Μετά την έναρξη της ισχύος των Συνθηκών ΕΟΚ και ΕΚΑΕ, οι Υπουργοί Εξωτερικών των έξι κρατών μελών δήλωσαν, με ανακοίνωση τύπου στις 7 Ιανουαρίου 1958, ότι συμφώνησαν, καταρχήν, να συγκεντρωθεί σε έναν τόπο το σύνολο των ευρωπαϊκών οργανώσεων των έξι χωρών, χωρίς, εντούτοις, να ορίσουν καμιά οριστική ή προσωρινή έδρα. Η ανακοίνωση ανέφερε, ωστόσο, ότι « η Συνέλευση θα συνέρχεται στο Στρασβούργο ».

Καμία άλλη απόφαση όσον αφορά την έδρα δεν ελήφθη έως την υπογραφή της Συνθήκης περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η δε Συνέλευση εξακολούθησε να πραγματοποιεί τις συνεδριάσεις της στο Στρασβούργο και η γενική της γραμματεία να λειτουργεί στο Λουξεμβούργο. Ωστόσο, όσον αφορά τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Συνελεύσεως, είχε καθιερωθεί μια πρακτική, σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω επιτροπές συνέρχονταν στις Βρυξέλλες, όπου ήταν εγκατεστημένες οι υπηρεσίες των Συμβουλίων και των Επιτροπών των Κοινοτήτων ΕΟΚ και ΕΚΑΕ.

Με την ευκαιρία της υπογραφής της Συνθήκης περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι κυβερνήσεις των έξι κρατών μελών, δυνάμει του άρθρου 37 της εν λόγω Συνθήκης, το οποίο αφορά τις αναγκαίες διατάξεις για τη ρύθμιση ορισμένων ειδικών προβλημάτων του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου που προκύπτουν από την ίδια αυτή Συνθήκη, έλαβαν στις 8 Απριλίου 1965 απόφαση (JO 1967, L 152, σ. 18), η οποία ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 1

Το Λουξεμβούργο, οι Βρυξέλλες και το Στρασβούργο παραμένουν προσωρινοί τόποι εργασίας των οργάνων των Κοινοτήτων.

...

Άρθρο 4

Η Γενική Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι υπηρεσίες του παραμένουν στο Λουξεμβούργο.

...

Άρθρο 12

Με την επιφύλαξη των προηγουμένων διατάξεων, η παρούσα απόφαση δεν θίγει τους προσωρινούς τόπους εργασίας των οργάνων και υπηρεσιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως προκύπτουν από προηγούμενες αποφάσεις των κυβερνήσεων. »

Κατά τα επόμενα έτη, ιδίως αφού οι αρχές του Λουξεμβούργου κατασκεύασαν τις αναγκαίες υποδομές, το Κοινοβούλιο καθιέρωσε την πρακτική να πραγματοποιεί έναν ορισμένο αριθμό περιόδων συνόδου της ολομέλειας, και ειδικότερα τις βραχυχρόνιες, στο Λουξεμβούργο. Η πρακτική αυτή αποτέλεσε, το 1971, 1973 και 1978, αντικείμενο διαμαρτυριών εκ μέρους της γαλλικής κυβερνήσεως.

Κατόπιν της υπογραφής της πράξεως περί της εκλογής των αντιπροσώπων στη Συνέλευση με

άμεση καθολική ψηφοφορία, ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου, με επιστολή που απηύθυνε στις 6 Ιουλίου 1977 στον πρόεδρο του Συμβουλίου, έθεσε τα προβλήματα λειτουργίας που αντιμετώπιζε με την προοπτική αυτή το Κοινοβούλιο. Με την απάντησή του στις 22 Σεπτεμβρίου 1977, ο πρόεδρος του Συμβουλίου πληροφόρησε το Κοινοβούλιο ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θεωρούσαν ότι δεν παρίστατο ανάγκη τροποποιήσεως, ούτε de jure ούτε de facto, των ισχυουσών διατάξεων όσον αφορά τους προσωρινούς τόπους εργασίας της Συνελεύσεως, δηλαδή το Στρασβούργο καθώς και το Λουξεμβούργο, όπου παρέμεναν εγκατεστημένες η γενική γραμματεία και οι υπηρεσίες του ενώ οι κοινοβουλευτικές επιτροπές είχαν καθιερώσει τη συνήθεια να συνέρχονται στις Βρυξέλλες.

Μετά την εκλογή του με καθολική ψηφοφορία, το Κοινοβούλιο πραγματοποίησε τις περιόδους συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο, αφού δε οι αρχές του Λουξεμβούργου κατασκεύασαν νέα αίθουσα συνεδριάσεων, πραγματοποίησε ορισμένο αριθμό περιόδων συνόδου της ολομέλειας στο Λουξεμβούργο.

Κατά τη συνάντησή τους με την ευκαιρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Μάαστριχτ στις 23 και 24 Μαρτίου 1981, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων αποφάσισαν να επικυρώσουν το status quo όσον αφορά τους προσωρινούς τόπους εργασίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.

Κατόπιν του υπομνήματος της γαλλικής κυβερνήσεως σχετικού με τα προβλήματα που αντιμετώπιζε το Κοινοβούλιο λόγω των διασκορπισμένων τόπων ασκήσεως των δραστηριοτήτων του, μια συνδιάσκεψη για το θέμα της έδρας των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των κρατών μελών, αποφάσισε, στις 30 Ιουνίου 1981, τα εξής:

« 1) Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών διαπιστώνουν ότι, σύμφωνα με το άρθρο 216 της Συνθήκης, ο καθορισμός της έδρας των οργάνων της Κοινότητας εμπίπτει στην αποκλειστική τους αρμοδιότητα.

2) Η απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στο Μάαστριχτ στις 23 και 24 Μαρτίου 1981, για τη διατήρηση του status quo όσον αφορά τους προσωρινούς τόπους εργασίας, εντάσσεται στο πλαίσιο της ασκήσεως της εν λόγω αρμοδιότητας και δεν προδικάζει τον καθορισμό της έδρας των οργάνων. »

Στις 7 Ιουλίου 1981, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα, με το οποίο κάλεσε τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να εκπληρώσουν την υποχρέωση που τους επιβάλλει η Συνθήκη και να ορίσουν επιτέλους ενιαία έδρα για τα όργανα της Κοινότητας, αποφάσισε δε, εν αναμονή του οριστικού καθορισμού ενιαίου τόπου για τις περιόδους συνόδου και τις συνεδριάσεις του Κοινοβουλίου, να πραγματοποιεί τις συνεδριάσεις της ολομέλειας στο Στρασβούργο και τις συνεδριάσεις των επιτροπών και των πολιτικών ομάδων κατά κανόνα στις Βρυξέλλες και, τέλος, να επανεξετάσει, για την αντιμετώπιση των ανωτέρω αναγκών, τη λειτουργία της γραμματείας του Κοινοβουλίου και των τεχνικών υπηρεσιών, κάνοντας χρήση, στη μεγαλύτερη δυνατή κλίμακα, των πλέον σύγχρονων μέσων τηλεπικοινωνίας και των πλέον εξελιγμένων τεχνικών για να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των οργάνων.

Η κυβέρνηση του Λουξεμβούργου άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή κατά του ψηφίσματος αυτού. Το Δικαστήριο, με απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1983 (υπόθεση 230/81, Συλλογή 1983, σ. 255), απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη.

Στις 20 Μαΐου 1983, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τις συνέπειες που θα πρέπει να συναχθούν από την έγκριση του ψηφίσματος της 7ης Ιουλίου 1981 και αποφάσισε, ιδίως, να προβεί στην πλέον ορθολογική κατανομή του προσωπικού της γενικής γραμ-

ματείας μεταξύ των τόπων εργασίας του Κοινοβουλίου, προβλέποντας ότι οι υπηρεσίες που συμβάλλουν στη διεξαγωγή των συνεδριάσεων της ολομέλειας θα εγκαθίσταντο μονίμως στο Στρασβούργο και οι υπηρεσίες που συμβάλλουν στη λειτουργία των επιτροπών στις Βρυξέλλες.

Η κυβέρνηση του Λουξεμβούργου άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή κατά του ψηφίσματος αυτού. Το Δικαστήριο, με απόφαση της 10ης Απριλίου 1984 (υπόθεση 108/83, Συλλογή σ. 1945), ακύρωσε το ψήφισμα.

3. Κατά την περίοδο συνόδου του Οκτωβρίου 1985, υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 1, του κανονισμού του Κοινοβουλίου, αίτηση για να περιληφθεί στη συζήτηση επί επικαίρων και επειγόντων θεμάτων μια πρόταση ψηφίσματος, την οποία είχαν καταθέσει ο βουλευτής von der Vring και 36 άλλα μέλη του Κοινοβουλίου, σχετικά με τις δυνατότητες για συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες. Επειδή η εγγραφή της προτάσεως αυτής στην ημερήσια διάταξη της συζητήσεως επί επικαίρων και επειγόντων θεμάτων, η οποία είχε προβλεφθεί για τις 24 Οκτωβρίου 1985, δεν έγινε δεκτή, η πρόταση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του προαναφερθέντος κανονισμού, αποτέλεσε αντικείμενο αιτιολογημένης ενστάσεως, η οποία τέθηκε σε ψηφοφορία. Η εγγραφή στην ημερήσια διάταξη εγκρίθηκε κατά τη συνεδρίαση της 23ης Οκτωβρίου 1985 με 108 ψήφους υπέρ, 33 ψήφους κατά και 7 αποχές.

Κατά τη συζήτηση επί επικαίρων και επειγόντων θεμάτων της 24ης Οκτωβρίου 1985, το ψήφισμα εγκρίθηκε με 132 ψήφους υπέρ, 113 ψήφους κατά και 13 αποχές.

Με το ψήφισμα αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

« Α. Σημειώνοντας ότι η μεγαλύτερη αίθουσα συνεδριάσεων του Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες διαθέτει μόνο 187 θέσεις (συν ένα μικρό θεωρείο για το κοινό) και ότι δεν υπάρχει στις Βρυξέλλες καμιά ουσιαστικά μεγαλύτερη αίθουσα συνεδριάσεων με πλήρεις δυνατότητες ταυτόχρονης διερμηνείας για όλες τις κοινοτικές γλώσσες.

Β. Ανησυχώντας διότι, μετά τη διεύρυνση της Κοινότητας, οι υπάρχουσες αίθουσες συνεδριάσεων του Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες θα είναι πάρα πολύ μικρές για να συνεδριάζει μια πολιτική ομάδα υπό ομαλές συνθήκες και διότι, ως αποτέλεσμα των μελλοντικών εκλογών ή της τυχόν συγχώνευσης πολιτικών ομάδων, οι διευκολύνσεις θα καταστούν ανεπαρκείς για κάποια άλλη πολιτική ομάδα.

Γ. Παρατηρώντας ότι ήδη είναι αδύνατο δύο ή περισσότερες από τις μεγαλύτερες πολιτικές ομάδες να συνεδριάζουν ταυτόχρονα στο κτίριο του Κοινοβουλίου ή σε άλλες μόνιμες εγκαταστάσεις στις Βρυξέλλες.

Δ. Ανησυχώντας επίσης διότι το πρότυπο εργασίας του Κοινοβουλίου είναι δύσκαμπτο επειδή δεν υπάρχουν μόνιμες εγκαταστάσεις στις Βρυξέλλες για τη διεξαγωγή μιας ειδικής ή μιας πρόσθετης συνεδρίασης ολομέλειας κατά τη διάρκεια μιας εβδομάδας που κυρίως αφιερώνεται σε συνεδριάσεις επιτροπών ή ομάδων.

Ε. Έχοντας επίγνωση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ως του οργάνου του πλησιέστερου στους πολίτες της Ευρώπης και επιθυμώντας να βελτιώσει τις δυνατότητες των πολιτών που έχουν κοινά συμφέροντα να συναντώνται μέσω οργανώσεων κοινοτικής εμβέλειας.

ΣΤ. Σημειώνοντας ότι ένας αυξανόμενος αριθμός αυτών των οργανώσεων εγκαθιστά τα κεντρικά του γραφεία στις Βρυξέλλες.

Ζ. Έχοντας επίγνωση ότι μία και μόνη αίθουσα θα μπορούσε να ανταποκριθεί σ' όλες αυτές τις ανάγκες.

...

1) Αποφασίζει την κατασκευή ενός κτιρίου, με αίθουσα που να διεθτει θέσεις για 600 τουλάχιστον άτομα, με θεωρείο για επισκέπτες και βοηθητικούς χώρους, κατάλληλους για τους ανωτέρω σκοπούς και σε όσο το δυνατό πιο κοντινή απόσταση από το κτίριο του Κοινοβουλίου στην οδό Belliard.

2) Αναθέτει στο Προεδρείο και το Σώμα των Κοσμητόρων να επεξεργαστεί σχέδια γι' αυτό το σκοπό, να προσλάβει όλο το αναγκαίο επαγγελματικό προσωπικό και να εξασφαλίσει την ταχύτερη δυνατή ολοκλήρωση αυτού του προγράμματος το αργότερο έως τις 31 Αυγούστου 1988· εξουσιοδοτεί δε τον πρόεδρό του, το Προεδρείο και το Σώμα των Κοσμητόρων να προβούν σε διαπραγμάτευση και σύναψη όλων των αναγκαίων συμβάσεων προς αυτό το σκοπό.

3) Συμφωνεί να γίνουν οι δέουσες προβλέψεις στα πλαίσια του προϋπολογισμού και αναθέτει στον πρόεδρό του, στο Προεδρείο και το γενικό γραμματέα να υποβάλουν όλες τις αναγκαίες προτάσεις για το σκοπό αυτό (...).»

4. Με δικόγραφο, το οποίο, κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Νοεμβρίου 1985 και πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό υποθέσεως 358/85, η γαλλική κυβέρνηση άσκησε, δυνάμει του άρθρου 38 της Συνθήκης ΕΚΑΧ και, επικουρικώς, των άρθρων 173 της Συνθήκης ΕΟΚ και 146 της Συνθήκης ΕΚΑΕ, προσφυγή ακυρώσεως κατά του προαναφερθέντος ψηφίσματος, της 24ης Οκτωβρίου 1985, σχετικά με τις δυνατότητες για συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες.

Με δικόγραφο, το οποίο κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Απριλίου 1986, ο βουλευτής von der Vring και τέσσερα άλλα μέλη του Κοινοβουλίου ζήτησαν να παρέμβουν στην υπόθεση προς υποστήριξη των αιτημάτων του καθού. Το Δικαστήριο, με Διάταξη της 3ης Ιουλίου 1986, απέρριψε την αίτηση

5. Με δικόγραφο, το οποίο κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Φεβρουαρίου 1986 και πρωτοκολλήθηκε με αριθμό υποθέσεως 51/86, η γαλλική κυβέρνηση άσκησε, δυνάμει των προαναφερθεισών διατάξεων των Συνθηκών ΕΚΑΧ, ΕΟΚ και ΕΚΑΕ, δεύτερη προσφυγή ακυρώσεως κατά του ίδιου ψηφίσματος της 24ης Οκτωβρίου 1985. Η προσφυγή αυτή αναφέρεται στη δημοσίευση του προσβαλλόμενου ψηφίσματος στην ΕΕ C 343 της 31ης Δεκεμβρίου 1985 (σ. 84) και βασίζεται, εκτός των λόγων προσφυγής που προβάλλονται προς στήριξη της προσφυγής 358/85, στο λόγο ακυρώσεως που αφορά την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Το Κοινοβούλιο, με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Μαρτίου 1986 σύμφωνα με το άρθρο 91 του κανονισμού διαδικασίας, υπέβαλε ένσταση απαραδέκτου κατά της δεύτερης προσφυγής. Το Δικαστήριο, με απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 1986, αποφάσισε να εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου μαζί με την ουσία της υποθέσεως.

6. Με Διάταξη της 8ης Ιουλίου 1987, το Δικαστήριο αποφάσισε τη συνεκδίκαση των δύο υποθέσεων προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως.

7. Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Αιτήματα των διαδίκων

1. Η *γαλλική κυβέρνηση*, στο πλαίσιο τόσο της υποθέσεως 358/85 όσο και της υποθέσεως 51/86, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να κρίνει άκυρο και χωρίς έννομο αποτέλεσμα το ψήφισμα του Κοινοβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1985, σχετικά με τις δυνατότητες για συνεδριάσεις στις Βρυξέλλες,

— να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα.

2. Το *Κοινοβούλιο*, στην υπόθεση 358/85, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να εξετάσει το παραδεκτό της προσφυγής,

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

3. Το *Κοινοβούλιο*, στην υπόθεση 51/86, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ή, αν όχι, ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

III — Λόγοι ακυρώσεως και επιχειρήματα των διαδίκων

Α — *Επί του παραδεκτού*

1. *Η εκκρεμοδικία*

Το *Κοινοβούλιο* θεωρεί ότι η προσφυγή 51/86, η οποία ασκήθηκε μετά την προσφυγή 358/85 από τον ίδιο διάδικο και έχει ακριβώς το ίδιο αντικείμενο, είναι απαράδεκτη. Η ίδια διαφορά δεν μπορεί να εκκρεμεί ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου στο πλαίσιο δύο διαφορετικών προσφυγών.

Το Δικαστήριο έχει δεχτεί επανειλημμένως, και μάλιστα αυτεπαγγέλτως, ότι η εκκρεμοδικία αποτελεί λόγο απαραδέκτου — βλέπε, π. χ., την απόφαση της 17ης Μαΐου 1973 (Perinciolo, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 58 και 75/72, Rec. 1973, σ. 511), την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1979 (Dumortier και λοιποί, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 64 και 113/76, 167 και 239/78, 27, 28 και 45/79, Rec. 1979, σ. 3091), και, πρόσφατα, την απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1985 (Hoogovens Groep BV, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 172 και 226/83, Συλλογή 1985, σ. 2831).

Με την τελευταία αυτή απόφαση, το Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτη τη μεταγενέστερη προσφυγή μεταξύ των ιδίων διαδίκων με την οποία εζητείτο η ακύρωση των ιδίων αποφάσεων βάσει των ιδίων λόγων ακυρώσεως. Αυτή ακριβώς είναι η περίπτωση της προσφυγής 51/86. Οι λόγοι ακυρώσεως επί των οποίων η προσφεύγουσα βασίζει την προσφυγή αυτή συμπίπτουν με τους λόγους ακυρώσεως που προβάλλονται με το δικόγραφο της προσφυγής στην υπόθεση 358/85 και το λόγο που προστέθηκε κατά το στάδιο της υποβολής του υπομνήματος απαντήσεως και συνίσταται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Όσον αφορά το παραδεκτό του τελευταίου αυτού λόγου ακυρώσεως στο πλαίσιο της υποθέσεως 358/85, το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι πρόκειται για νέο ισχυρισμό, επαφίεται όμως

στην κρίση του Δικαστηρίου ως προς το παραδεκτό του λόγου αυτού ενόψει της διατάξεως του άρθρου 42, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας.

Η *γαλλική κυβέρνηση* υπογραμμίζει ότι το δικόγραφο της πρώτης προσφυγής, 358/85, συντάχθηκε ταχέως και κατατέθηκε λίγο πριν από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης πράξης στην ΕΕ C 343 της 31ης Δεκεμβρίου 1985. Η δεύτερη προσφυγή, 51/86, που κατατέθηκε εντός των προθεσμιών που ορίζουν το άρθρο 38, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το άρθρο 173, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ και το άρθρο 146, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΚΑΕ, υπολογιζομένων από της ημερομηνίας της εν λόγω δημοσιεύσεως, ασκήθηκε προληπτικώς για την περίπτωση κατά την οποία η πρώτη προσφυγή θα κρινόταν πρόωρη.

Η δεύτερη προσφυγή 51/86 επανέλαβε ορισμένα επιχειρήματα που προβάλλονταν με την πρώτη προσφυγή, προέβαλε, όμως, και άλλα, ιδίως όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας. Οι δύο προσφυγές δεν είναι, επομένως, ταυτόσημες. Όπως νομολογήθηκε με την ανωτέρω απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, Hoogovens Groep BV, δεν υφίσταται εκκρεμοδικία παρά μόνον όταν δύο προσφυγές; μεταξύ των ιδίων διαδίκων, έχουν ταυτόσημο αντικείμενο και βασίζονται στους ίδιους λόγους ακυρώσεως.

Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι υφίσταται εκκρεμοδικία, η προσφεύγουσα δεν αντιτίθεται στην απόρριψη της δεύτερης προσφυγής ως απαράδεκτης στο μέτρο που οι δύο προσφυγές βασίζονται στους ίδιους λόγους ακυρώσεως. Ωστόσο, αν το Δικαστήριο κρίνει ότι οι λόγοι που προβάλλονται με το δικόγραφο της προσφυγής στην υπόθεση 51/86 και με το υπόμνημα απαντήσεως στην υπόθεση 358/85 αποτελούν νέους ισχυρισμούς και είναι, ως εκ τούτου, απαράδεκτοι στο πλαίσιο της υποθέσεως 358/85, το Δικαστήριο, κατά την άποψη της προσφεύγουσας, δεν μπορεί, σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, να κρίνει την προσφυγή 51/86 απαράδεκτη, δεδομένου ότι δεν βασίζεται πλέον στους ίδιους λόγους ακυρώσεως.

2. *Η νομική βάση των προσφυγών*

Το *Κοινοβούλιο* εκφράζει αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό των προσφυγών, στο μέτρο που ασκούνται βάσει των άρθρων 173 της Συνθήκης ΕΟΚ και 146 της Συνθήκης ΕΚΑΕ. Καίτοι οι πράξεις του Κοινοβουλίου δεν αναφέρονται ρητώς μεταξύ των πράξεων που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου δυνάμει των διατάξεων αυτών, το Δικαστήριο δέχτηκε πρόσφατα, με την απόφαση της 23ης Απριλίου 1986 στην υπόθεση 294 /83, « Les Verts » (Συλλογή 1986, σ. 1339) ότι μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως κατά των πράξεων του Κοινοβουλίου που συνεπάγονται έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων. Ομοίως, το Δικαστήριο, με την απόφαση της 10ης Απριλίου 1984, Λουξεμβούργο κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1984, σ. 1945, δέχτηκε προσφυγή κατά ψηφίσματος, το περιεχόμενο του οποίου είχε χαρακτήρα σαφούς και συγκεκριμένης αποφάσεως, η οποία παρήγε έννομα αποτελέσματα.

Αντίθετα όμως απ' ό,τι συνέβαινε στις δύο αυτές αποφάσεις, το επίδικο ψήφισμα, στο μέτρο που συνεπάγεται την κτήση ακινήτων, δεν εντάσσεται στα θέματα ως προς τα οποία το Κοινοβούλιο έχει « την τελευταία λέξη » και δεν είναι ικανό να παραγάγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων. Πράγματι, δυνάμει του άρθρου 211 της Συνθήκης ΕΟΚ, για την κτήση ακινήτων η Κοινότητα αντιπροσωπεύεται από την Επιτροπή. Έτσι, για την κτήση ακινήτου απαιτείται, τουλάχιστον, άδεια της Επιτροπής, δεδομένου ότι το Κοινοβούλιο δεν μπορεί αυτογνωμόνως να προβλέψει μια τέτοια κτήση στον ετήσιο προϋπολογισμό του.

Η *γαλλική κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 23ης Απριλίου

1986, « Les Verts », αποφάνθηκε ως προς το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως, βασιζόμενης στο άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΟΚ, κατά ψηφίσματος του Κοινοβουλίου, κρίνοντας παραδεκτή την προσφυγή. Οι υπό κρίση προσφυγές είναι, συνεπώς, αναμφισβήτητα παραδεκτές, επίσης βάσει των άρθρων 173 της Συνθήκης ΕΟΚ και 146 της Συνθήκης ΕΚΑΕ.

Β — *Επί της ουσίας*

Προς στήριξη των αιτημάτων της, η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως, ήτοι παράβαση ουσιώδους τύπου, δεδομένου ότι το ψήφισμα δεν μπορούσε να εγκριθεί κατά τη διαδικασία του κατεπείγοντος, έλλειψη αρμοδιότητας, δεδομένου ότι μόνες αρμόδιες να αποφασίσουν περί της έδρας των θεσμικών οργάνων είναι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών, το δε εγκριθέν ψήφισμα είναι ασυμβίβαστο με τις αποφάσεις που έχουν λάβει οι εν λόγω κυβερνήσεις, τέλος παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας — λόγο τον οποίο προέβαλε στην υπόθεση 51/86 και στην υπόθεση 358/85 κατά το στάδιο της υποβολής του υπομνήματος απαντήσεως —, δεδομένου ότι η υποδομή που αναφέρεται στο ψήφισμα υπερβαίνει κατά πολύ την αναγκαία υποδομή για τις εργασίες του Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες.

1. *Η παράβαση ουσιώδους τύπου*

Η *γαλλική κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι το επίδικο ψήφισμα δεν μπορούσε νομίμως να εγκριθεί κατά τη διαδικασία του κατεπείγοντος του άρθρου 48 του κανονισμού του Κοινοβουλίου. Δυνάμει της διατάξεως αυτής, συζήτηση επί επικαίρου και επείγοντος θέματος μπορεί να διεξαχθεί κατόπιν υποβολής στον πρόεδρο του Κοινοβουλίου γραπτής αιτήσεως εκ μέρους πολιτικής ομάδας ή εικοσιενός τουλάχιστον βουλευτών. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η διαδικασία αυτή εφαρμόστηκε πράγματι σύμφωνα με τον κανονισμό του Κοινοβουλίου, αμφισβητεί, όμως, τον επίκαιρο και επείγοντα χαρακτήρα του ψηφίσματος, και, επομένως, το δικαίωμα του Κοινοβουλίου να προσφύγει στη διαδικασία αυτή.

Κατά την προσφεύγουσα, είναι προφανές ότι η έγκριση του επίδικου ψηφίσματος δεν είχε το χαρακτήρα επείγοντος. Αντιθέτως, το θέμα του ψηφίσματος απαιτούσε προβληματισμό και προηγούμενη εμπεριστατωμένη μελέτη. Αυτό αποδεικνύεται ιδίως από τη συζήτηση που διεξήχθη στο Κοινοβούλιο, κατά την οποία πολλοί βουλευτές εξέφρασαν την αντίθεσή τους προς την ακολουθηθείσα διαδικασία, και από το γεγονός ότι το ψήφισμα δεν είχε εγγραφεί αρχικά στην ημερήσια διάταξη της συζητήσεως επί επικαίρων θεμάτων, ενεγράφη δε στην εν λόγω ημερήσια διάταξη μόνο κατόπιν της υποβολής αιτιολογημένης ενστάσεως, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 48, παράγραφος 2, του κανονισμού του Κοινοβουλίου, και ψηφοφορίας επί της εγγραφής του ψηφίσματος στην ημερήσια διάταξη.

Το *Κοινοβούλιο* υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι, όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο με την προαναφερθείσα απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1983, έχει αρμοδιότητα να λαμβάνει θέση για κάθε ζήτημα που ενδιαφέρει τις Κοινότητες και να εγκρίνει ψηφίσματα για τα ζητήματα αυτά. Το Κοινοβούλιο είναι κυρίαρχο, στο πλαίσιο της εσωτερικής του αυτονομίας, να εγκρίνει τα ψηφίσματα κατά την εσωτερική διαδικασία που θεωρεί ως πλέον κατάλληλη. Στην προκειμένη περίπτωση, το Κοινοβούλιο, τηρώντας τον κανονισμό του και σύμφωνα με το δημοκρατικό κανόνα της πλειοψηφίας, έκρινε ότι το ψήφισμα αποτελούσε επίκαιρο και επείγον ζήτημα, φρονεί δε ότι ένα κράτος μέλος δεν έχει το δικαίωμα να αμφισβητήσει δικαστικώς το γεγονός αυτό. Το Δικαστήριο, με τη Διάταξη της 4ης Ιουνίου 1986 (Ομάδα των Κομμάτων της Ευρωπαϊκής Δεξιάς, 78/85, Συλλογή 1986, σ. 1753), θεώρησε, ακολουθώντας την ίδια συλλογιστική, ότι οι πράξεις που αφορούν την εσωτερική οργάνωση των εργασιών του Κοινοβουλίου δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου εκ μέρους του Δικαστηρίου.

Όσον αφορά τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα, το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι οι δηλώσεις κατά τις συζητήσεις του Κοινοβουλίου εκφράζουν προσωπικές απόψεις και ότι η απόφαση περί εγγραφής του θέματος στην ημερήσια διάταξη της συζητήσεως επί επικαίρων και επειγόντων θεμάτων εκφράζει πολιτική επιλογή, η οποία, στην προκειμένη περίπτωσω, πραγματοποιήθηκε με κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

2. *Η έλλειψη αρμοδιότητας*

Η *γαλλική κυβέρνηση* παρατηρεί, καταρχάς, ότι το επίδικο ψήφισμα, κατά το ίδιο το περιεχόμενό του, αποβλέπει στην κατασκευή αίθουσας 600 τουλάχιστον θέσεων στις Βρυξέλλες και ότι σκοπός του ψηφίσματος, σύμφωνα με την οικεία αιτιολογική σκέψη Δ, είναι να παρασχεθεί στο Κοινοβούλιο η δυνατότητα να πραγματοποιεί περιόδους συνόδου της ολομέλειας στις Βρυξέλλες.

Η προσφεύγουσα φρονεί ότι το ψήφισμα συνιστά υπέρβαση της αρμοδιότητας του Κοινοβουλίου και πραβιάζει τις αποφάσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών περί της προσωρινής έδρας των οργάνων.

Ο καθορισμός της έδρας των οργάνων εμπίπτει, δυνάμει των άρθρων 216 της Συνθήκης ΕΟΚ, 189 της Συνθήκης ΕΚΑΕ και 77 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Οι εν λόγω κυβερνήσεις το υπενθύμισαν ρητώς με την απόφασή τους της 30ής Ιουνίου 1981. Ομοίως, το Δικαστήριο, με την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1983, υπενθύμισε ότι οι αποφάσεις του Κοινοβουλίου πρέπει να σέβονται την αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών μελών όσον αφορά το θέμα της έδρας, καθώς και τις λαμβανόμενες αποφάσεις.

Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί την αρμοδιότητα του Κοινοβουλίου να λαμβάνει θέση επί παντός ζητήματος το οποίο ενδιαφέρει τις Κοινότητες, περιλαμβανομένου και του ζητήματος της έδρας των οργάνων, και να εγκρίνει ψηφίσματα σχετικά με τα ζητήματα αυτά. Ωστόσο, πράττοντάς το, το Κοινοβούλιο οφείλει να σέβεται τις αρμοδιότητες που έχουν απονεμηθεί αντιστοίχως στις κυβερνήσεις των κρατών μελών και στο Κοινοβούλιο και δεν μπορεί, αυτογνωμόνως, να μεταβάλλει τους τόπους εργασίας που του έχουν ορίσει οι εν λόγω κυβερνήσεις.

Οι αποφάσεις που έχουν λάβει οι κυβερνήσεις των κρατών μελών ορίζουν κατηγορηματικά τρεις τόπους εργασίας για το Κοινοβούλιο: το Στρασβούργο, για τις περιόδους συνόδου της ολομέλειας, το Λουξεμβούργο, για τη γραμματεία και τις υπηρεσίες του, και τις Βρυξέλλες, όπου μπορούν να συνέρχονται οι επιτροπές και οι πολιτικές ομάδες. Οι περίοδοι συνόδου της ολομέλειας δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν σε άλλο τόπο εκτός του Στρασβούργου. Τη θέση αυτή υποστηρίζει ανέκαθεν η γαλλική κυβέρνηση, διαμαρτυρόμενη κατά καιρούς για τις εκτός Στρασβούργου περιόδους συνόδου της ολομέλειας. Ως προς το θέμα αυτό, δεν μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ τακτικών περιόδων συνόδου της ολομέλειας και ειδικών ή προσθέτων — σύμφωνα με τους όρους του ψηφίσματος — περιόδων συνόδου.

Το Κοινοβούλιο έχει, επίσης, επιβεβαιώσει, με το παλαιότερο ψήφισμά του της 7ης Ιουλίου 1981, ότι οι περίοδοι συνόδου της ολομέλειας πρέπει να πραγματοποιούνται αποκλειστικά στο Στρασβούργο. Το Δικαστήριο, με την απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1983, αναγνώρισε ότι το ψήφισμα αυτό ήταν νόμιμο και σύμφωνο με τις αποφάσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Από την απόφαση αυτή, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα, το οποίο συνάγει το Κοινοβούλιο, ότι ο κανόνας της πραγματοποιήσεως των περιόδων συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο επιτρέπει ορισμένες εξαιρέσεις. Το Δικαστήριο δεν καταδίκασε την μέχρι τότε ακολουθούμενη πρακτική πραγματοποιήσεως ορισμένων περιόδων συνόδου στο Λουξεμβούργο ακριβώς γιατί δεν όφειλε να το πράξει, δεδομένου ότι αντικείμενο της διαφοράς ήταν το κατά πόσον το Κοινοβούλιο μπορούσε νομίμως να αποστεί από την πρακτική αυτή, την οποία είχε εφαρμόσει με δική

του πρωτοβουλία και η οποία δεν είχε ποτέ επικυρωθεί από τα κράτη μέλη.

Η υποδομή που προβλέπει το ψήφισμα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες των κοινοβουλευτικών εργασιών που διεξάγονται στις Βρυξέλλες. Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το δικαίωμα του Κοινοβουλίου να εξασφαλίζει τα μέσα που είναι αναγκαία για την καλή διεξαγωγή των εργασιών του, πράγμα το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητά του, η κατασκευή, όμως, αίθουσας 600 τουλάχιστον θέσεων υπερβαίνει κατά πολύ την αναγκαία υποδομή για τη διεξαγωγή συνεδριάσεων επιτροπών ή πολιτικών ομάδων· ο λόγος υπάρξεως μιας τέτοιας αίθουσας δεν μπορεί παρά να είναι η πραγματοποίηση περιόδων συνόδου της ολομέλειας. Η απόφαση περί κατασκευής της αίθουσας αυτής θέτει υπό αμφισβήτηση τους κανόνες όσον αφορά τους τόπους εργασίας του Κοινοβουλίου.

Όσον αφορά τη γενική γραμματεία του Κοινοβουλίου, το Δικαστήριο, στο πλαίσιο διαφοράς που παρουσίαζε ορισμένες ομοιότητες με την υπό κρίση διαφορά, ακύρωσε την απόφαση του Κοινοβουλίου να κατανείμει το προσωπικό της γραμματείας του, διότι η μεταφορά προσωπικού υπερέβαινε την απαραίτητη για την εξασφάλιση, στους διάφορους τόπους εργασίας, των αποστολών που αναθέτουν οι Συνθήκες στο Κοινοβούλιο, δεδομένου ότι, όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο, κάθε απόφαση περί μεταφοράς, πλήρους ή μερικής, de jure ή de facto, της Γραμματείας θα συνιστούσε παραβίαση των αποφάσεων των κυβερνήσεων των κρατών μελών.

Το *Κοινοβούλιο* υποστηρίζει ότι αντικείμενο του ψηφίσματός του είναι αποκλειστικά να δοθεί στο Κοινοβούλιο η δυνατότητα να αποκτήσει τα αναγκαία ακίνητα για την καλή διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες.

Το Κοινοβούλιο δεν αμφισβητεί, εξάλλου, την αρχή που σαφώς καθιερώνει η Συνθήκη ότι ο καθορισμός της έδρας των οργάνων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κυβερνήσεων των κρατών μελών, θεωρεί δε ότι το ψήφισμα δεν έχει ως αποτέλεσμα την αμφισβήτηση του κύρους των αποφάσεων των εν λόγω κυβερνήσεων όσον αφορά τους προσωρινούς τόπους εργασίας του Κοινοβουλίου. Το ψήφισμα δεν συνεπάγεται ότι οι περίοδοι συνόδου της ολομέλειας δεν θα πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο, ή έστω ότι οι έκτακτες ή πρόσθετες περίοδοι συνόδου δεν θα διεξάγονται στο Στρασβούργο.

Όπως συνάγεται από τις αιτιολογικές σκέψεις του ψηφίσματος, η υποδομή της οποίας η κατασκευή ζητείται με το ψήφισμα αποσκοπεί στην καλύτερη διεξαγωγή των εργασιών του Κοινοβουλίου στις Βρυξέλλες, όπου το Κοινοβούλιο δεν διαθέτει επαρκείς εγκαταστάσεις. Επομένως, το ψήφισμα είναι σύμφωνο προς την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Φεβρουαρίου 1983, με την οποία αναγνωρίζεται ρητώς η αρμοδιότητα του Κοινοβουλίου να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την εσωτερική οργάνωσή του.

Η απόφαση αυτή δεν αποκλείει για το Κοινοβούλιο τη δυνατότητα, αν τούτο επιβάλλεται λόγω ιδιαίτερων περιστάσεων, να διεξάγει κατ' εξαίρεση περιόδους συνόδου της ολομέλειας σε άλλο τόπο εκτός του Στρασβούργου. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Κοινοβούλιο μπορούσε ελεύθερα να αποστεί από την ακολουθούμενη πρακτική διεξαγωγής ορισμένων περιόδων συνόδου στο Λουξεμβούργο, κατά κανένα, όμως, τρόπο δεν επέκρινε την παρκτική αυτή ως αντιβαίνουσα στις αποφάσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών. Έτσι, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, καίτοι οι περίοδοι συνόδου της ολομέλειας πρέπει να πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο, ο κανόνας αυτός επιτρέπει εξαιρέσεις. Επίσης, το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού του Κοινοβουλίου ορίζει ότι, κατ' εξαίρεση και κατόπιν ψηφίσματος που υιοθετείται από την πλειοψηφία των εν ενεργεία μελών του, το Κοινοβούλιο μπορεί να αποφασίζει την εκτός έδρας διεξαγωγή μιας ή περισσοτέρων συνεδριάσεων της ολομέλειας.

Ακριβώς για λόγους καλής οργανώσεως της λειτουργίας του Κοινοβουλίου το επίδικο ψήφισμα προέβλεψε την πραγματοποίηση ειδικών ή προσθέτων περιόδων συνόδου της ολομέλειας, εκτός του κανονικού χρονοδιαγράμματος των περιόδων συνόδου, στις Βρυξέλλες. Τέτοιες περίοδοι συνόδου δεν θα μπορούσαν πάντοτε να οργανώνονται στο Στρασβούργο, όπου η αίθουσα συνεδριάσεων που χρησιμοποιεί το Κοινοβούλιο δεν ανήκει στο ίδιο αλλά στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Το Κοινοβούλιο δεν έχει στην πλήρη διάθεσή του την εν λόγω αίθουσα.

3. *Η αρχή της αναλογικότητας*

Η *γαλλική κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι η αρχή της αναλογικότητας επιβάλλει στα όργανα να μεριμνούν, κατά την άσκηση των εξουσιών τους, ώστε οι επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις να μην υπερβαίνουν τις αναγκαίες για την επίτευξη των στόχων που υποχρεούνται να υλοποιήσουν οι κοινοτικές αρχές (βλέπε απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1973, Balkan, υπόθεση 5/73, Rec. σ. 1091).

Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι για την κατασκευή του προβλεπομένου από το ψήφισμα κτιρίου θα απαιτηθεί, ετησίως, ποσό που αντιπροσωπεύει το 10 % του προϋπολογισμού του Κοινοβουλίου.

Η υποδομή που σχεδιάζει το Κοινοβούλιο δεν συμβιβάζεται προς την αρχή της αναλογικότητας. Δεδομένου ότι μόνο συνεδριάσεις ομάδων ή επιτροπών μπορούν να διεξαχθούν στις Βρυξέλλες, μια αίθουσα τουλάχιστον 600 θέσεων είτε δεν θα μπορεί να χρησιμοποιείται είτε θα είναι υπερβολικά μεγάλη. Ακόμα και αν ληφθεί υπόψη η κατ' εξαίρεση πραγματοποίηση περιόδων συνόδου της ολομέλειας, η αίθουσα αυτή θα παραμένει τον περισσότερο χρόνο αχρησιμοποίητη. Δεδομένου ότι, κατά το Κοινοβούλιο, υπάρχει απλώς το ενδεχόμενο πραγματοποιήσεως περιόδων συνόδου της ολομέλειας στις Βρυξέλλες, το ενδεχόμενο αυτό δεν μπορεί να δικαιολογήσει την κατασκευή τέτοιας αίθουσας.

Το *Κοινοβούλιο* παρατηρεί ότι η νομολογία την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα επιβάλλει στα όργανα την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας μόνο έναντι των τρίτων. Ποτέ το Δικαστήριο δεν συνήγαγε από την αρχή αυτή μια κάποια εξουσία ελέγχου του τρόπου με τον οποίο ένα όργανο ρυθμίζει την εσωτερική του οργάνωση.

Το Κοινοβούλιο αμφισβητεί, εξάλλου, τους αριθμούς που αναφέρει η προσφεύγουσα όσον αφορά το κόστος της σχεδιαζόμενης υποδομής. Δεν έχει ακόμα αρχίσει η υλοποίηση του περιεχομένου του ψηφίσματος. Το ψήφισμα δεν συναπάγεται αναγκαστικά την κτήση κτιρίου, αλλά προβλέπει εξίσου και τη λύση της μισθώσεως.

Η σχεδιαζόμενη υποδομή δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση, κατά την άποψη του Κοινοβουλίου, να θεωρηθεί υπερβολική. Για την εύρυθμη διεξαγωγή των εργασιών των επιτροπών και των ομάδων στις Βρυξέλλες απαιτούνται μεγαλύτερες εγκαταστάσεις από αυτές που υπάρχουν σήμερα. Κατά το Κοινοβούλιο, αποτελεί δείγμα καλής διαχειρίσεως η κατασκευή αίθουσας « πολλαπλών χρήσεων », στην οποία να μπορούν, εν ανάγκη, να διεξάγονται και περίοδοι συνόδου της ολομέλειας. Το ψήφισμα προβλέπει επίσης την εμπορική εκμετάλλευση της εν λόγω αίθουσας.

IV — Προφορική διαδικασία

Επί του παραδεκτού

Όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου λόγω εκκρεμοδικίας, την οποία προέβαλε το Κοινοβούλιο, η *γαλλική κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι, τελικά, η αναφορά στην αρχή της αναλογικότητας, η οποία συνιστά ίδιο λόγο ακυρώσεως στο πλαίσιο της προσφυγής 51/86, μπορεί να θεωρηθεί ως επιχείρημα ενισχύον τον λόγο ακυρώσεως που συνίσταται στην έλλειψη αρμοδιότητας. Επομένως, το επιχείρημα αυτό, εφόσον δεν αποτελεί νέο λόγο

ακυρώσεως, είναι εν πάση περιπτώσει παραδεκτό στο πλαίσιο της προσφυγής 358/85.

Στόχος της αναφοράς στην αρχή της αναλογικότητας είναι να καταδειχθεί ο πραγματικός σκοπός του επιδίκου ψηφίσματος. Αν η σχεδιαζόμενη υποδομή είναι δυσανάλογη προς τις ανάγκες των συνεδριάσεων που μπορούν νομίμως να διεξάγονται στις Βρυξέλλες, δηλαδή των συνεδριάσεων των πολιτικών ομάδων και των κοινοβουλευτικών επιτροπών, και αν οι ανάγκες αυτές δεν μπορούν, ως εκ τούτου, να δικαιολογήσουν την κατασκευή αυτής της υποδομής, θα πρέπει αναγκαστικά να συναχθεί το συμπέρασμα ότι πραγματικός σκοπός του ψηφίσματος δεν μπορεί παρά να είναι η πραγματοποίηση περιόδων συνόδου της ολομέλειας στις Βρυξέλλες. Ακριβώς δε αυτό το σκοπό δεν μπορεί, νομίμως, να επιδιώκει το ψήφισμα χωρίς να θίγει, κατά την άποψη της εν λόγω κυβερνήσεως, την αρμοδιότητα των κρατών μελών.

Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι το επιχείρημα αυτό άπτεται του λόγου ακυρώσεως που συνίσταται στην έλλειψη αρμοδιότητας, η γαλλική κυβέρνηση δεν αντιτίθεται στην απόρριψη της προσφυγής 51/86, ταυτόσημης της προσφυγής 358/85, ως απαράδεκτης.

Επί της ουσίας

Όσον αφορά τον λόγο ακυρώσεως που συνίσταται στην έλλειψη αρμοδιότητας, το *Κοινοβούλιο* υπενθυμίζει ότι ανέκαθεν έκρινε ότι είχε το δικαίωμα να συνεδριάζει όπου επιθυμεί, επί όσο χρονικό διάστημα οι κυβερνήσεις των κρατών μελών δεν εκπληρώνουν την υποχρέωση που τους επιβάλλουν οι Συνθήκες για τον καθορισμό ενιαίας έδρας.

Το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι καμιά από τις αποφάσεις που έχουν λάβει οι κυβερνήσεις των κρατών μελών όσον αφορά τους προσωρινούς τόπους εργασίας δεν μπορεί να υποχρεώσει, νομικώς, το Κοινοβούλιο να συνέρχεται αποκλειστικά και σε κάθε περίπτωση στο Στρασβούργο. Η απόφαση της 7ης Ιανουαρίου 1958 είναι, όπως προκύπτει από τον τίτλο της, προσωρινή και δεν έχει υποχρεωτική ισχύ, δεδομένου ότι έχει τη μορφή ανακοινώσεως στον τύπο. Η απόφαση της 8ης Απριλίου 1965 είχε ως αντικείμενο, σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δυνάμει της οποίας εκδόθηκε, να παράσχει εγγυήσεις το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου και όχι να καθιερώσει το Στρασβούργο ως τόπο πραγματοποιήσεως των περιόδων συνόδου του Κοινοβουλίου, δεν προσέθεσε δε, ως εκ τούτου, τίποτα στην προηγούμενη απόφαση. Τέλος, οι αποφάσεις του 1981 περιορίζονται στην επικύρωση του status quo, δηλαδή της υφισταμένης καταστάσεως. Την εποχή, όμως, εκείνη, το Κοινοβούλιο καθόριζε ελεύθερα, θεσπίζοντας κάθε χρόνο το χρονοδιάγραμμα των εργασιών του, τον τόπο πραγματοποιήσεως των περιόδων συνόδου της ολομέλειας, από δε το 1967 πραγματοποιούσε τακτικά συνόδους της ολομέλειας στο Λουξεμβούργο. Μόνο με το ψήφισμα Zagari της 7ης Ιουλίου 1981, το οποίο αποτέλεσε το αντικείμενο της ανωτέρω αποφάσεως του Δικαστηρίου της 10ης Φεβρουαρίου 1983, το Κοινοβούλιο αποφάσισε, εν αναμονή του καθορισμού ενιαίου τόπου εργασίας, να πραγματοποιεί καταρχήν στις περιόδους συνόδου της ολομέλειάς του στο Στρασβούργο.

O. Due
εισηγητής δικαστής